

**Галина ПУШКАР,
Богдан СЕМАК, мол.**

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СЕГМЕНТА РИНКУ ІНТЕР'ЄРНОГО ТЕКСТИЛЮ В УКРАЇНІ

Одним із перспективних і динамічних за темпами розвитку сегментів ринку товарів легкої промисловості в Україні є ринок інтер'єрного текстилю, який структуровано в групи матеріалів і виробів для:

- покриття підлоги, стін і оббивки меблів;
- оздоблення вікон і дверей;
- столової та постільної білизни.

Кожна група характеризується різноманітністю видового та внутрішньовидового асортименту, який відрізняється цільовим призначенням, волокнистим складом, особливостями будови й оброблення та іншими ознаками.

Формування й функціонування будь-якого товарного ринку є практично неможливим без відповідного інформаційного забезпечення фахівців і споживачів, роль і значимість якого суттєво зросла після вступу України до СОТ. Це стосується також і ринку інтер'єрного текстилю: наукові засади його інформаційного забезпечення ще не розроблено [1–3].

Необхідність постановки й пошуку шляхів вирішення питань щодо успішного функціонування сегмента ринку інтер'єрного текстилю в Україні зумовлена низкою причин, а саме:

- відсутністю статистичних даних про обсяги виробництва та реалізації основних видів текстильних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення, а також про обсяги їхнього імпорту;
- відсутністю об'єктивних даних про структуру потреб на основні види інтер'єрних текстильних матеріалів і виробів на ближчі 5–10 років;
- обмеженістю інформації про сировинні, технологічні та асортиментні можливості окремих підгалузей і підприємств вітчизняної текстильної промисловості в забезпеченні потреб сучасного ринку інтер'єрними матеріалами та виробами;
- відсутністю науково обґрунтованої системи класифікації та кодування текстильних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення;
- потребою в обґрунтованій товарознавчій характеристиці групового, видового та внутрішньовидового асортименту текстильних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення;
- необхідністю проведення більш глибоких комплексних товарознавчих і маркетингових досліджень стану та перспектив розвитку вітчизняного ринку інтер'єрного текстилю;
- неефективністю реклами у сфері виробництва та торгівлі щодо структури асортименту, основних експлуатаційних і естетичних властивостей, екологічної безпечності інтер'єрного текстилю.

Останнім часом в Україні намітилася стійка тенденція розширення асортименту та збільшення обсягів виробництва різних видів текстильних полотен і поштучних виробів інтер'єрного призначення. Їх виробництвом займаються ведучі текстильні підприємства, зокрема виробничо-збутова компанія "ТК-Домтекс", концерн "Ярослав", ВАТ "Богуславська суконна фабрика", ВАТ "Стеблівська бавовняно-паперова прядильно-ткацька фабрика", "Черкаський шовковий комбінат", "Тернопільський бавовняний комбінат" [4].

Створення наукових засад інформаційного забезпечення ринку інтер'єрного текстилю вимагає суттєвого вдосконалення системи стандартизації. Цьому може сприяти розроблення та впровадження у практику роботи окремих підгалузей вітчизняної текстильної промисловості та сфери торгівлі державних стандартів (ДСТУ), які регламентують:

- терміни та визначення основних понять;
- основні ознаки класифікації;
- номенклатуру показників надійності, естетичних, екологічних, механічних, фізичних і мікробіологічних властивостей, а також норми та методи їх оцінювання;

- порядок і процедуру визначення та оцінювання рівня якості, екологічної безпечності та конкурентоспроможності;
- умови зберігання, транспортування та експлуатації.

Наведена серія стандартів на інтер'єрний текстиль може використовуватися при розробленні технічних умов і стандартів підприємств, при формуванні асортименту нових видів полотен і виробів, а також у практиці наукових досліджень.

Не менш важливу роль у формуванні та функціонуванні вітчизняного ринку інтер'єрного текстилю повинна відігравати реклама. Однією з ефективних форм реклами текстильних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення можуть бути щорічні міжнародні, міжрегіональні та регіональні ярмарки продукції текстильної та легкої промисловості. На таких ярмарках є можливість отримати об'єктивну інформацію про конкретних виробників і постачальників основних груп та видів текстильних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення, ознайомитися з новинками технології їх виробництва, провести моніторинг цін і конкурентного середовища.

Однією з найбільших груп інтер'єрного текстилю є текстильні матеріали й вироби для оздоблення вікон і дверей, інформація про яку майже відсутня на ринку, зокрема це стосується термінології. У таблиці наведено перелік прийнятих термінів і визначень видового асортименту, які доцільно внести (після деякої конкретизації) до окремого термінологічного стандарту (ДСТУ) для всіх груп інтер'єрного текстилю.

Таблиця

Терміни та визначення основних понять текстильних матеріалів і виробів для оздоблення вікон і дверей

Термін	Визначення	Джерело
Гардина	Занавіска на все вікно	Великий тлумачний словник сучасної української мови [5]
Занавіска (фіранка, завіска)	Полотнище з тканини для закриття вікон та оформлення інтер'єру	ДСТУ 2197-93 [6]
Порт'єра	Важка занавіска (з однієї чи двох частин) для закриття вікон та дверей	" _ "
Штора	Віконна занавіска, яка згортається в рулон, піднімається чи відсовується	" _ "
Ламбрекен	Виріб для прикраси отвору дверей чи вікон у горішній частині	" _ "
Шторна тканина	Метражна тканина для пошиття штор	" _ "
Тканина декоративна	Метражний виріб для внутрішнього оздоблення житлових приміщень	" _ "

Успішне функціонування ринку текстильних матеріалів для оздоблення вікон і дверей забезпечить створення та систематичне поповнення банку товарної інформації.

Щодо нормативного забезпечення, то в ДСТУ 4239:2003 "Матеріали та вироби текстильні і шкіряні побутового призначення. Основні гігієнічні вимоги" вперше наведено еколого-гігієнічні вимоги до текстильних матеріалів і виробів одягового та інтер'єрного призначення, включаючи матеріали й вироби для оздоблення вікон і дверей. Цей стандарт доцільно доповнити деякими екологічними вимогами, які містяться для названих матеріалів у міжнародному екологічному стандарті "Екотекстиль-100" [7]. Це стосується передусім таких показників, як стійкість забарвлення до дії світлопогоди, мокрих обробок, сухого та мокрого тертя, вогнестійкості, брудовідштовхувальності та водоопірності, стійкості до дії окремих груп мікроорганізмів (целюлозо- та кератиноруйнуючих, патогенних тощо).

Окрім названих джерел, цінну товарну інформацію для забезпечення потреб ринку інтер'єрного текстилю, включаючи текстильні матеріали й вироби для оздоблення вікон і дверей, можна отримати з монографічних, навчальних і періодичних видань, в яких розглядаються ці питання, зокрема результати досліджень авторів [8–13].

Світлостійкість забарвлень і субстрату досліджуваних фіранкових матеріалів перебуває в широкому діапазоні залежно від класу й марки обраних для їх фарбування синтетичних барвників, їхнього волокнистого складу й будови, тривалості сонячного опромінення. Це дає змогу цілеспрямовано формувати задану світлостійкість забарвлень і субстрату матеріалів шляхом відповідного підбору марки барвників і волокнистого складу матеріалів залежно від конкретних умов експлуатації виробів.

Шляхом оброблення бавовняних, поліефірних і поліефірно-віскозних вибілених тканин досягнуто достатньо високий брудовідштовхувальний ефект, величина якого залежить не тільки від виду препарату, а й волокнистого складу самої тканини.

Важливою характеристикою текстильних матеріалів для оздоблення вікон і дверей є їхня вогнестійкість. Один із радикальних шляхів підвищення вогнестійкості цих матеріалів – оброблення антипіренами.

Встановлено, що фарбування текстильних матеріалів і виробів для оздоблення вікон і дверей різними видами рослинних барвників дає змогу не тільки розширити та збагатити колірну гаму забарвлень, а й суттєво підвищити світлостійкість і екологічну безпечність [8; 12; 13]. Використання деяких видів рослинних барвників замість токсичних і канцерогенних марок синтетичних дає можливість одночасно з отриманням високоякісного забарвлення досягти певного підвищення їхньої екологічної безпечності та біостійкості [14; 15].

Отже, створення наукових засад інформаційного забезпечення, виявлення та оцінка основних чинників, від яких залежить розвиток

і перспектива вітчизняного ринку інтер'єрного текстилю є необхідним для ефективного його функціонування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Ильичева Е.* Рынок текстиля для дома глазами итальянцев / Е. Ильичева // Текстильная пром-сть. — 2004. — № 5. — С. 90—95.
2. *Рынок домашнего текстиля: потребитель выбирает лучшее* // Текстильная пром-сть. — 2004. — № 12. — С. 20—23.
3. *Фомченкова Л. И.* Домашний текстиль на отечественном рынке / Л. И. Фомченкова // Текстильная пром-сть. — 2008. — № 3. — С. 46—51.
4. *Легка промисловість – 2008 рік* // Легка пром-сть. — 2008. — № 4. — С. 3—7.
5. *Великий тлумачний словник сучасної української мови* / уклад. і голов. ред В. Т. Бусел. — К. ; Ірпінь : ВТФ "Перун", 2001. — С. 173.
6. ДСТУ 2197–93 Вироби декоративно-ткані. Терміни та визначення; введ. 1993—01—01. — К. : Держстандарт України, 1993. — 14 с.
7. *Галик І. С.* Екологічна безпека та біостійкість текстильних матеріалів / І. С. Галик, О. Б. Концевич, Б. Д. Семак. — Львів : вид-во ЛКА, 2006. — 232 с.
8. *Семак Б. Б.* Наукові засади формування ринку рослинної текстильної сировини та його окремих сегментів в Україні : монографія / Б. Б. Семак. — Львів : вид-во ЛКА, 2007. — 512 с.
9. *Пушкар Г. О.* Оцінка світлостійкості фіраночних поліефірних тканин / Г. О. Пушкар // Легка пром-сть. — 2005. — № 4. — С. 57.
10. *Пушкар Г. О.* Оцінка світлостійкості фіраночних гардинних основов'язаних поліефірних полотен / Г. О. Пушкар // Вісник Хмельницького нац. ун-ту. — 2006. — № 6. — С. 263—268.
11. *Пушкар Г. О.* Шляхи підвищення світлостійкості фіраночних текстильних матеріалів / Г. О. Пушкар // Вісник Київ. нац. ун-ту технології і дизайну. — 2006. — № 4 (30). — С. 71—78.
12. *Семак З. М.* Фарбування текстильних матеріалів рослинними барвниками : навч. посіб. / З. М. Семак, Б. Б. Семак. — Львів : Світ, 2005. — 368 с.
13. *Семак Б. Б.* Оцінка ролі протравлювачів у формуванні якості забарвлень тканин рослинними барвниками / Б. Б. Семак, З. М. Семак // Проблемы легкой и текстильной пром-сти Украины. — 2005. — № 1 (10). — С. 250—256.
14. *Добровольська А. В.* Застосування природного барвника для одночасного надання текстильним матеріалам забарвлень та антимікробних властивостей / А. В. Добровольська, Г. К. Палій, В. А. Назарчук // Легка пром-сть. — 2008. — № 4. — С. 46—47.
15. *Семак Б. Б.* Оцінка ролі екологічної безпеки текстильних матеріалів / Б. Б. Семак // Проблемы легкой и текстильной пром-сти Украины. — 2006. — № 2. — С. 44—47.